

بررسی کارکردهای اجتماعی ناجا در تحقق دولت اسلامی مبتنی بر منظومه فکری مقام معظم رهبری (مدظله العالی)

علی اکبر آفاجانی افروزی^۱

محمد جعفری^۲

عباس عرب^۳

سید غفار نبوی^۴

چکیده

زمینه و هدف: زندگی اجتماعی انسان بدون نظم، آرامش و امنیت ممکن نیست. نظم، آرامش و امنیت به دست انسان به وجود می‌آید و این مهم توسط نیروی انتظامی در کشور صورت می‌پذیرد. برای اشتغال به کار انتظامی، حکم عمومی صادر شده است و اگر عده‌ای به کار انتظامی مشغول باشند، بر دیگران واجب است که با آنان همکاری نمایند، به گونه‌ای که موجب تقویت و قدرت نیروی انتظامی شود و رفتار مردم باید موجب ارتقای منزلت نیروی انتظامی شود. همچنین افرادی که به کار انتظامی اشتغال دارند باید کارکردی مناسب داشته باشند، به گونه‌ای که کارکرد آنها باعث امنیت در جامعه شود.

روش: محققان با استفاده از روش تحلیلی- توصیفی و شیوه اسنادی به بررسی کارکردهای اجتماعی ناجا در تحقق دولت اسلامی مبتنی بر منظومه فکری مقام معظم رهبری پرداخته‌اند و ضمن مرور مستند بر ادبیات نظری به ارائه تعاریف هر یک از متغیرهای تحقیق، ضرورت و اهمیت تحقیق و تشریح مسئله تحقیق پرداخته‌اند.

یافته‌ها و نتیجه‌گیری: یافته‌های تحقیق اثبات می‌کنند که کارکردهای اجتماعی ناجا که مهم‌ترین آن امنیت کشور است، با توجه به ویژگی‌های خاص کشور و وجود رهبر معظم انقلاب، به‌عنوان ولی امر مسلمین جهان، با سایر کشورها متفاوت و بهتر است و در این راستا برای توسعه و پیشرفت امور و همچنین افزایش کارکردهای اجتماعی ناجا، لازم است فرماندهان، کارکنان و خانواده‌های آنان به شیوه‌های گوناگون با دیدگاه و تفکرات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) آشنایی بیشتری پیدا کنند.

واژه‌های کلیدی: دولت اسلامی، کارکرد اجتماعی ناجا، سرمایه اجتماعی، سرمایه انسانی، امنیت.

۱. دکترای کارآفرینی، عضو هیئت علمی دانشگاه پیام نور مازندران (نویسنده مسئول) aghajani3@gmail.com

۲. کارشناس ارشد جامعه‌شناسی، مدرس دانشگاه پیام نور مازندران m.j.gavzan@gmail.com

۳. کارشناس ارشد مشارکت مردمی

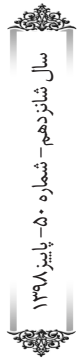
۴. کارشناس ارشد مهندسی برق s.gh.nabavi@gmail.com

۱- مقدمه

دولت اسلامی بر مبنای خدمت به مردم و اداره امور جامعه بر اساس شرع و قوانین الهی بنا نهاده شده است، برای دستیابی به این هدف، دولت باید خدمات مختلفی را ارائه دهد، اما با استناد به آیات و روایات اسلامی، برخی امور از جمله خدمات مربوط به حوزه حفاظت سلامت و ایجاد امنیت و به تبع آن گسترش عدالت، در رأس این خدمات قرار دارد (هدایتی، ۱۳۹۴: ۲۵).

رهبر معظم انقلاب اسلامی نیز با تأکید بر جهات معنوی و اخلاقی و جهات دینی و اعتقادی، امنیت را در ردیف مهم‌ترین و اساسی‌ترین ضروریات زندگی بشر و مهم‌ترین بخش از مأموریت ناجا معرفی کردند. ایشان مقوله امنیت در حکومت اسلامی را متفاوت با عملکرد استبدادی دانستند. بی‌شک ایجاد عدالت یکی از مهم‌ترین اهداف غایی در فرایند تحقق اهداف انقلاب اسلامی به‌شمار می‌رود. ایشان نقش ناجا را در ایجاد دولت اسلامی در بسیاری از رهنمودهایشان از دو زاویه درونی و بیرونی مورد توجه قرار داده‌اند. همچنین در مجموعه بیاناتشان ایفای درست و کامل وظایف را نقش اصلی و اساسی ناجا در ایجاد دولت اسلامی و برقراری امنیت و عدالت در جامعه اعلام نموده و اقتدار پلیس را لازمه دستیابی به این هدف دانسته‌اند، در عین حال بر اقتدار توأم با مهربانی و عطوفت در برخورد با مردم تأکید کرده و همانند سایر دستگاه‌ها، سازندگی درونی فرماندهان و کارکنان و نیز سازمان ناجا در ابعاد مختلف مادی و معنوی را به‌عنوان مقدمه و پیش‌نیاز همه این نکات مورد تأکید قرار داده‌اند (همان: ۳۰).

حیات انسانی از یک نظم طبیعی پیروی نمی‌کند، و پیدایش نظم و امنیت در حیات اجتماعی نیازمند کارکرد اجتماعی نیروهای انتظامی است؛ زیرا به علت اختیاری بودن رفتار انسان‌ها و نیز تبعیت رفتار از افکار که در آن تعارض، تضاد، تناقض بسیار مشاهده می‌شود، رفتارهای متعارض، متضاد، متناقض فراوان در جامعه وجود دارد و رفتارهای همانند که مؤید یکدیگر باشند، در طول تاریخ اندک دیده شده است. از این رو کارکرد اجتماعی ناجا برای تحقق دولت اسلامی مبتنی بر منظومه فکری مقام معظم رهبری به‌عنوان یکی از عناصر

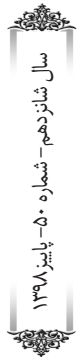
اصلی می‌تواند مفید و مؤثر و سازنده واقع شود.

بنابراین اهداف این تحقیق، بررسی کارکردهای اجتماعی ناجا در تحقق دولت اسلامی مبتنی بر منظومه فکری مقام معظم رهبری و همچنین بررسی هر یک از مؤلفه‌های سرمایه‌های انسانی، سرمایه‌های اجتماعی و رفتارهای اجتماعی ناجا در جهت تحقق دولت اسلامی مبتنی بر منظومه فکری مقام معظم رهبری است.

مسئله‌ای که باید در اینجا بدان اشاره کنیم، این است که کارکردهای اجتماعی ناجا یکی از عناصر تحقق دولت اسلامی است. دولت اسلامی روابط، مناسبات، اعمال، رفتار، کنش‌های کنشگران را پیش‌بینی‌پذیر، الگومند و قاعده‌مند می‌سازد. می‌توان گفت که کارکردهای اجتماعی ناجا در یک دولت اسلامی نسبت به جوامع و دولت‌های یکدیگر متفاوت است. در یک دولت اسلامی اولاً کارکرد اجتماعی پلیس بر مبنای منظومه‌های فکری رهبر جامعه است. ثانیاً کارکردهای اجتماعی پلیس باعث امنیت مردم آن جامعه می‌شود. اساساً یکی از مهم‌ترین سازمان‌ها برای تحقق دولت اسلامی در یک کشور اسلامی، سازمان پلیس آن جامعه است. جامعه ما نیز کم‌وبیش در طی یکی دو قرن گذشته، شاهد تحولات اجتماعی مختلفی بوده است. بررسی کارکردهای اجتماعی ناجا در تحقق دولت اسلامی می‌تواند پاسخی به این پرسش باشد که تا چه اندازه کارکردهای اجتماعی پلیس در تحقق دولت اسلامی نقش دارد؟ همچنین، اینکه تا چه اندازه مبتنی بر منظومه فکری مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) است؟ این تحقیق، به دنبال پاسخ‌گویی به این پرسش‌ها است که: کارکردهای اجتماعی ناجا در تحقق دولت اسلامی مبتنی بر منظومه‌های فکری مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) کدام‌اند؟ و همچنین نقش سرمایه‌های انسانی، سرمایه‌های اجتماعی و رفتارهای اجتماعی ناجا در تحقق دولت اسلامی مبتنی بر منظومه فکری مقام معظم رهبری چیست؟

۲- اهمیت و ضرورت تحقیق

بررسی کارکردهای اجتماعی ناجا در تحقق دولت اسلامی مبتنی بر منظومه فکری مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) از جنبه‌های مختلفی حائز اهمیت است. در این راستا می‌توان گفت به‌طور کلی اهمیت کارکردهای اجتماعی ناجا در تحقق دولت اسلامی تا بدان حد است که می‌توانیم بگوییم اگر این کارکردها در جامعه وجود نداشته باشد و یا اندک باشد، تعاملات و روابط در دولت اسلامی از تنظیم خارج می‌شود و روابط پایدار میان اعضای آن کمتر برقرار می‌شود. دولت اسلامی، مرکب است از افرادی که نقش‌های متفاوتی را برعهده دارند و هرکدام پاسخگوی نیازی اجتماعی‌اند و هر نقش، محل مراجعه اعضای دیگر است. درواقع افراد با نقش ویژه خود، خدماتی را برای سایر اعضای جامعه عرضه می‌کنند. دراین‌میان، کارکرد اجتماعی ناجا، بر شکل‌گیری دولت اسلامی، امری ضروری به نظر می‌رسد و در مقابل فقدان آن، دولت اسلامی را بدان‌سوی متمایل می‌سازد که افراد آن‌جامعه به منافع دولت اسلامی کمتر عنایت کنند. زمانی که هرکس بخواهد به فکر منافع خویش باشد، پیوندهای مشترک و بادوام در دولت اسلامی متزلزل خواهد شد. دولت اسلامی امروزی ما نیز درحال توسعه است و درعین‌حال با بحران‌های سیاسی و اقتصادی مواجه است. بررسی کارکردهای اجتماعی ناجا در تحقق دولت اسلامی، به‌عنوان یکی از عناصر اصلی تحقق این دولت در جامعه، وضعیت این کارکردها را برای دولتمردان و برنامه‌ریزان کشور در تمامی سطوح و نهادها روشن می‌کند تا بتوانند درجه‌تی برنامه‌ریزی کنند که موجب تحقق دولت اسلامی مبتنی بر منظومه فکری مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) شود و بدین ترتیب بتوانند دقیق‌تر و بهتر به اهداف ازپیش تعیین‌شده دست یابند. نخست اینکه کارکردهای اجتماعی ناجا به‌عنوان یکی از عناصر تحقق دولت اسلامی است و دوم اینکه کارکردهای اجتماعی ناجا در دولت اسلامی ایران مطرح بوده که در آن (ایران) قومیت‌های مختلف زندگی می‌کنند که این امر می‌تواند موجب مسائل مختلفی شود. ازاین‌رو بررسی کارکردهای اجتماعی ناجا در تحقق دولت اسلامی مبتنی بر منظومه

فکری مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) و شناخت عوامل تقویت و تضعیف‌کننده آن، برای داشتن برنامه‌ریزی درست ضروری است.

۳- مبانی نظری و مفهوم‌شناسی

- سرمایه انسانی

«سرمایه انسانی» عبارت است از سرمایه‌گذاری روی منابع انسانی جهت افزایش بازدهی آن‌ها. از آنجاکه این نوع هزینه‌ها با هدف بهره‌برداری در آینده انجام می‌گیرد پس آن را «سرمایه‌گذاری در منابع انسانی» می‌خوانند. به جرئت می‌توان گفت که سرمایه انسانی عاملی است که بیش از هر عامل دیگری بر روی رشد و بقای سازمانی تأثیرگذار است (یاوری، ۱۳۸۱: ۳۱).

- سرمایه اجتماعی

سرمایه اجتماعی به‌عنوان یک متغیر نهان، مجموعه‌ای منسجم از هنجارها، روابط، تعهدات و ارزش‌های مادی و معنوی یک جامعه است که از طریق مؤلفه‌هایی همانند اعتماد، صداقت، تعهد، مشارکت، تلاش مستمر و از همه مهم‌تر عدالت، قابل‌شناسایی و ارزیابی و دارای کارکردهای متعددی است: ۱- بین نهادهای اجتماعی و سطوح بنگاه اقتصادی، جامعه و دولت نقش ملاط و همبستگی را ایفا می‌کند؛ ۲- به روابط اجتماعی در سطوح مختلف سرعت و سهولت می‌بخشد؛ ۳- بستر مناسب و روانی جهت حرکت عوامل و متغیرهای تأثیرگذار در فرایند پیشرفت، خصوصاً عامل انسانی، فراهم می‌کند (اعتصامی، ۱۳۸۱: ۲۵).

- کارکرد اجتماعی

در جامعه‌شناسی، کارکرد به نتایج و آثار عینی پدیده‌ها یا ساختارهای اجتماع اطلاق می‌شود. منظور این است که هر پدیده اجتماعی کارکرد معینی برعهده دارد که به‌نحوی در دوام و اداره جامعه مؤثر است. به‌بیان دیگر، هر گروه یا نهاد اجتماعی، عهده‌دار کارکرد یا وظیفه‌ای است و تا زمانی که آن وظیفه از نظر اجتماعی الزامی است، کارکرد مذکور نیز دوام می‌آورد و پایدار می‌ماند (ویستا، ۱۳۹۰: ۱).

- کارکرد پنهان

چنانچه در اجرای یکسلسله اصلاحات اجتماعی، نتایج دیگری غیر از آنچه موردنظر برنامه‌ریزان بوده است، بروز کند، به آن کارکرد پنهان یا ضمنی می‌گویند. برای مثال اگر مبارزه با مواد مخدر، سبب پیدایش شبکه‌ی جدیدی از قاچاقچیان یا معتادان شود، با نوعی کارکرد پنهان یا ضمنی مواجه خواهیم شد (همان).

- کارکرد آشکار

چنانچه یک پدیده‌ی اجتماعی دقیقاً همان نتایجی را به بار آورد که موردنظر بوده است؛ به آن کارکرد آشکار می‌گویند. برای مثال اگر مجازات شدید قاچاقچیان مواد مخدر، موجب تقلیل قاچاق و کاهش عده‌ی معتادان شود، یعنی نتایج و آثار حاصله مطابق با نظر برنامه‌ریزان باشد، کارکرد مبارزه با مواد مخدر آشکار است (همان).

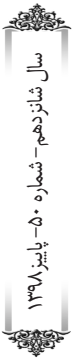
- کارکرد نامناسب

هرگاه آثار و نتایج یک پدیده‌ی اجتماعی تأثیر منفی داشته باشد بهنحوی که سبب تضعیف و تزلزل نظام اجتماعی شود، به آن کارکرد نامناسب یا منفی می‌گویند. برای مثال رشد جمعیت در کشورهای کم‌تر توسعه‌یافته، دارای کارکرد منفی است؛ زیرا اقتصاد جامعه‌های مزبور، قادر به تأمین غذای جمعیت فزاینده نیست.

گاهی ممکن است یک عنصر در نظام اجتماعی از یک‌جهت دارای کارکرد مثبت و از جهتی دیگر دارای کارکرد منفی باشد. برای مثال صنعت از جهت آلوده ساختن محیط‌زیست دارای کارکرد منفی است (همان).

- کارکرد مناسب

هرگاه نتایج و آثار یک پدیده‌ی اجتماعی برای کل جامعه مفید باشد و به تداوم و تثبیت آن کمک کند، کارکرد مناسب یا مثبت نامیده می‌شود. برای مثال نهاد خانواده دارای آثار و نتایج مناسب و مفیدی برای کل نظام اجتماعی است؛ زیرا به‌وسیله‌ی تولید نسل، به دوام و بقای نظام اجتماعی مدد می‌رساند و در فرایند جامعه‌پذیری فرزندان، نقش پراهمیتی

ایفا می کند (همان).

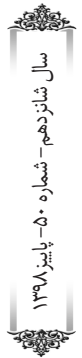
۴- سرمایه اجتماعی و اعتماد به پلیس

به گفته آزادواری (۱۳۹۱) یکی از شاخص‌های مفید درباره اینکه پلیس وظیفه‌اش را چگونه انجام می‌دهد، اعتماد شهروندان به پلیس است. ادراک شهروندان از اعتمادپذیری و مقبولیت پلیس، موجب افزایش تمایل شهروندان برای همکاری با پلیس و پیروی از قانون است. اعتماد، مفهومی انتزاعی است اما به شدت ریشه در تجربه دارد. تعاملات افراد با همدیگر و تجربه‌های گذشته آنان با نهادهای دیگر، انتظارات درباره اینکه چگونه باید در آینده به آن‌ها اعتماد کنند را شکل می‌دهد. یک نیروی پلیس، زمانی مورد اعتماد واقع می‌شود که شهروندان معتقد باشند، او مطابق با هنجارهای اجتماعی رفتار می‌کند. از جمله عواملی که می‌تواند اعتماد مردم به پلیس را افزایش دهد، کمک پلیس به شهروندان در زمینه‌های مختلف است. کمک پلیس به شهروندان افزون بر افزایش اعتماد آنان به پلیس، موجب کاهش ترس شهروندان از مشکلات خاص در جامعه و جلب مشارکت مردم در حمایت از پلیس برای حل مشکلات و آموزش شهروندان درباره آسیب‌پذیری آن‌ها در برابر جرم و جنایت و نیز کمک به شهروندان در جهت حل مشکلات توسط خودشان می‌شود.

رهبر معظم انقلاب در این زمینه می‌فرماید: مردم نیروی انتظامی را باید از خود بدانند و شما باید با رفتار خود، با شیوه‌های خود، با امانت خود، با سلامت و صداقت اخلاقی عملی خود، این اطمینان و اعتماد را از خود در دل مردم به وجود بیاورید. مردم احساس آرامش می‌کنند که ببینند جوانان و مردان و زنان در این سازمان بزرگ و کارآمد، با انجام صحیح وظایف خود می‌توانند آنچه را که از آن‌ها متوقع است تحقق بخشند (بیانات در مراسم دانش‌آموختگی دانشجویان دانشگاه علوم انتظامی، ۱۳۷۹/۰۷/۱۸؛ معاونت سیاسی ساعس، ۱۳۹۳: ۲۱).

- جایگاه سرمایه اجتماعی و جامعه محوری در پلیس

الگوی جامعه محوری در پلیس، سعی دارد سرمایه‌های اجتماعی حاکم بر جامعه را شناخته و آن‌ها را در جهت تحقق اهداف سازمانی به کار گیرد. این امر مستلزم آن است که پلیس، شناختی دقیق و موشکافانه از استعدادها و قابلیت‌های موجود در جامعه داشته باشد و از طرف دیگر ساختار مأموریت‌ها و رفتارهای سازمانی خود را متناسب با قابلیت‌های اجتماعی تعدیل کند. این همان انطباق‌پذیری پلیس در جامعه است که نیازمند بازاندیشی مداوم در مأموریت‌ها و رفتارهای سازمانی است. به عبارت دیگر رویکرد جامعه محوری بر این پیش‌فرض استوار است که حلال مشکلات اجتماعی، خود مردم هستند؛ پس پلیس باید با بسیج عمومی مردم، قابلیت‌های اجتماعی نهفته در جامعه را به منظور حل مشکلات اجتماعی به کار گیرد. در واقع سرمایه اجتماعی پلیس، این امکان را می‌دهد تا استعدادها و قابلیت‌های موجود جامعه را در جهت واپایش مؤثر بر جرائم و آسیب‌های اجتماعی هدایت نماید. این امر مستلزم تعاملات سازنده و پیگیرانه پلیس با مردم است که در جامعه محوری نمود پیدا می‌کند (آزادواری، ۱۳۹۱: ۱۵). در این جهت ضرورت رویکرد جامعه محوری پلیس در دو سطح جامعه و درون سازمان پلیس، قابل بررسی است. در سطح جامعه، باید مشارکت عمومی به منظور راهبرد مهار جرم یا همان سیاست جنایی مشارکتی را جستجو نمود. سیاست جنایی بر لزوم برگزیدن تدابیر و راهکارهای مناسب در جهت مهار پدیده مجرمانه تأکید دارد. نکته اول آنکه تدابیر مهار جرم، تنها محدود به تدابیر کیفری و سرکوب‌گرانه نیست بلکه بخش وسیعی از تدابیر اصلاحی، درمانی و حمایتی را شامل می‌شود. همچنین پاسخ‌دهی به پدیده مجرمانه، محدود به وضعیت پس از وقوع جرم نیست بلکه وضعیت پیش از وقوع جرم را نیز شامل می‌شود (وروائی، ۱۳۸۴: ۲۶). در سطح درون سازمان، بر ارتقای کارایی پلیس و جلب اعتماد عمومی تأکید می‌شود. در سطح کارایی، هرچه سازمان پلیس تعامل‌های بیشتری با جامعه‌ای که در آن انجام وظیفه می‌کند داشته باشد، شناخت این

سازمان از نیازها، مشکلات و کمبودهای موجود در حوزه نظم عمومی و امنیت اجتماعی بیشتر می‌شود. در ارتباط با این موضوع رهبر معظم انقلاب (مدظله‌العالی) تأکید دارند که: «همه شما برادران عزیز به یاد داشته باشید، نیروهای انتظامی که دائماً با مردم سروکار دارند، می‌توانند هم مظهر عطوفت و محبت نظام باشند و هم مظهر تدبیر و مدیریت آن. این دو عامل را در کنار هم رعایت کنید. حرکات و تصرفات شما، هم باید نشان‌دهنده عقل و تدبیر و مدیریت نظام باشد (در اسرع وقت مجرم دستگیر شود) و هم باید مظهر عطوفت و ترحم و محبت و و داد. معلوم باشد که امور دولتی، با کسی نظر شخصی و عناد ندارد» (بیانات، ۱۳۶۸).

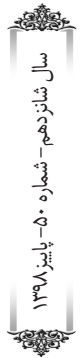
مشارکت عمومی مردم با سازمان پلیس در زمینه برقراری نظم عمومی و امنیت اجتماعی، در واقع به گسترش هویت مدنی پلیس، یعنی مردمی‌بودن آن توجه دارد و به هر میزان که سازمان پلیس به سمت مردمی‌شدن و داشتن تعاملات گسترده با مردم حرکت کند، افزون بر بالا رفتن کارکرد و بهبود عملکرد پلیس، منجر به کاهش هزینه‌های تأمین نظم و امنیت می‌شود، همچنین زمینه‌های جلب اعتماد مردم نسبت به پلیس را فراهم می‌کند (وروائی، ۱۳۸۴: ۳۶). رهبر معظم انقلاب (مدظله‌العالی) در مورد ارتباط پلیس با مردم می‌فرمایند: «مهربانی با مردم نکته مهمی است؛ یعنی مردم وقتی به مرکز نیروی انتظامی مراجعه می‌کنند، باید احساس کنند که گوش شنوایی و زبان پاسخگویی و دل مهربان و همراهی در انتظار آن‌هاست. البته افسانه‌سازی‌ها در زمینه تخلفات و کوتاهی و چیزهای دیگر افسانه هم می‌سازد؛ ممکن است چنین چیزی هم باشد؛ اما اگر بخواهید جلوی برخی از شایعه‌پردازی‌ها علیه نیروی انتظامی در مردم گرفته شود، باید شما سخت‌گیری کنید؛ بنابراین نکته دوم این است که اگر بخواهیم آن اقتدار و آن عزت تحقق پیدا کند، نیروی انتظامی باید از درون، خودش امانت و بلندنظری و مناعت و اخلاق را رعایت کند (بیانات در دیدار با فرماندهان و مسئولان ناجا، ۱۳۷۹).

- کارکرد سرمایه اجتماعی در پیشگیری از جرائم

ویژگی‌های سرمایه اجتماعی و مؤلفه‌های شناخته‌شده آن از یک طرف و تقسیم‌بندی اشکال مختلف پیشگیری از جرم، از طرف دیگر نشان‌دهنده ارتباط معنایی میان دو مفهوم سرمایه اجتماعی و پیشگیری از جرم است (آزادواری، ۱۳۹۱: ۱۷). بر این اساس، پلیس می‌تواند با بهره‌گیری از سرمایه اجتماعی مردمی، با هنجارمندسازی افراد، اقدام‌های پیشگیرانه را موفقیت‌آمیز سازد و اهداف بلندمدت و کوتاه‌مدت پیشگیری را تأمین کند. پیشگیری از جرم از راه دخالت سرمایه اجتماعی، به دنبال کاهش یا حذف انگیزه‌های ارتکاب جرم پیش از وقوع آن و مقابله با علل ریشه‌ای جرم، با استفاده از توان مولد ارتباطات اجتماعی و اعتماد جمعی افراد جامعه به یکدیگر و نهادهای دست‌اندرکار پیشگیری از جرم است. درحقیقت پلیس با مدیریت و برخورد پیشگیرانه و با عطفوت با مردم که یک سرمایه اجتماعی عظیم را تشکیل می‌دهند و از طرفی برخورد قاطعانه با مجرمان می‌تواند این مدیریت بزرگ را در اداره سرمایه اجتماعی در برخورد با مجرمان به عرصه ظهور برساند و به رسالت خویش عمل کند (رضایی، ۱۳۷۶: ۱۲۱). در این مورد رهبر معظم انقلاب می‌فرماید: «اقتدار توأم با اخلاق و مشیت قدرتمند، در کنار دل رحیم و مهربان (باید باشد)؛ اعمال قدرت در مقابل قانون‌شکن و نرمش و مهربانی و رفتار نیک در مقابل مردمی که محتاج امنیت‌اند و از قانون‌شکنی رنج می‌برند. قانون‌شکن‌ها معدودند، انگشت‌شمارند. برخورد با قانون‌شکن، برخورد با جنایتکار، برخورد با سلول بیمار این پیکر سالم بایستی با قاطعیت انجام بگیرد، اما در مقابل توده عظیم مردم مؤمن و مؤدب و بااخلاق، بایستی روح رأفت و رحمت، خود را نشان دهد» (بیانات، ۱۳۸۳).

- تأثیر سرمایه اجتماعی بر مأموران پلیس

حس مسئولیت مأموران پلیس با ایجاد سرمایه اجتماعی که همان مردم هستند تقویت می‌شود، به نوعی که با حس دلسوزی بیشتری، نقش محوری خود را در پیشگیری و مقابله با جرائم دنبال می‌کنند. برای پیشگیری موفق از جرم، افزون بر سازمان پلیس، سایر

نهادهای اجتماعی دارای مسئولیت هستند و در صورتی که هر کدام از این نهادها وظایف مشخص خود را در امر پیشگیری انجام دهند، زمینه برای کاهش جرم آماده خواهد شد. سرمایه اجتماعی از راه انسجام گروهی، سازوکار لازم برای ایجاد، حفظ و رعایت اصول و منشور اخلاق حرفه‌ای پلیس و کارکنان را فراهم می‌سازد (تقی‌لو، ۱۳۸۵: ۱۱). چنین حالتی، اقدام‌های مؤثر آن‌ها را در پیشگیری از جرائم افزایش خواهد داد. رهبر معظم انقلاب (مدظله‌العالی) در این زمینه می‌فرماید: «بهترین تشویق برای یک شخص یا مجموعه خدمت، این است که مردم، خدمت او را بفهمند و از آن متشکر باشند؛ هیچ پاداشی از آن بزرگ‌تر نیست. اگر شما نیت خدمت دارید و تا حدی که می‌توانید، آن را انجام می‌دهید، فرض کنیم پاداش پولی فراوانی هم به شما می‌دهند، اما کسانی که خدمت برای آن‌هاست، نه این خدمت را احساس می‌کنند، نه از شما متشکر می‌شوند، نه راضی می‌شوند، نه قبول دارند؛ من می‌بینم بازتاب فعالیت‌های نیروی انتظامی نزد قشرهای مختلف مردم، مسئولان و علما و روحانیون بزرگ بازتاب خوبی است؛ یعنی اظهار رضایت می‌کنند» (بیانات، ۱۳۸۲؛ معاونت سیاسی ساعس ناجا، ۱۳۹۳: ۲۸)

– ویژگی‌های اصیل سرمایه انسانی ناجا از دیدگاه مقام معظم رهبری

اقتدار

یکی از ویژگی‌های مهمی که فرماندهی معظم کل قوا برای نیروی انتظامی بیان فرموده‌اند «اقتدار» است، ایشان در این زمینه می‌فرماید: «نیروی انتظامی باید دارای اقتدار باشد. اقتدار یک امر معنوی است و با صدای کلفت و اسلحه تیز و مشت محکم تفاوت دارد. اقتدارهای ظاهری، درحقیقت اقتدار نیستند. باید وضعیتی به وجود آید که هم نیروی انتظامی در خود احساس قدرت کند، هم آحاد ملت دریابند که پاسدار و حافظ امنیت فردی و اجتماعی آن‌ها، یک مجموعه مقتدر است و می‌تواند از مردم دفاع کند؛ و هم دشمن مخل امنیت بفهمد که نیروی انتظامی مقتدر و تواناست» (پایگاه خبری مدیریت شهری کرج، ۱۳۹۲).

الف - عزت

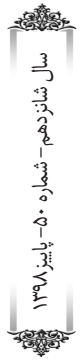
دومین ویژگی تبیین‌شده از سوی مقام معظم رهبری برای نیروی انتظامی مطلوب «عزت» است؛ یعنی اینکه نیروی انتظامی با پاک‌دامنی، پرهیزکاری و آلوده نشدن به جرائم گوناگون و مادیات، در چشم مردم عزیز باشد. ایشان در این مورد می‌فرماید: «نیروی انتظامی باید در چشم مردم عزیز باشد. این عزت، از رفتار نیروی انتظامی و چگونگی انجام وظیفه او ناشی می‌شود. عزت نیروی انتظامی به این است که پارسایی و پاک‌دامنی در تمام ارکان آن مشاهده شود و همه احساس کنند که این نیرو، پاک‌دامن است و خود را آلوده نمی‌کند و برای عوض‌های قلیل و حقیر مادی و پست، ارزشی قائل نیست. این یک امر روحی و معنوی است که برای نیروی انتظامی عزت خواهد آورد» (همان).

ب - احساس مهربانی و خدمت به مردم

رأفت و رحمت، از صفاتی است که باید در نیروی انتظامی نمود عینی یابد. از این رو، نیروی انتظامی باید در کنار اینکه مأموریت‌های خود را با اقتدار انجام می‌دهد، در برخورد با مردم، مهربان باشد. فرماندهی معظم کل قوا در همین راستا می‌فرماید: «باید در مورد مردمی که می‌خواهید از خانه، جاده، امنیت مرز و کسب‌وکار آنها محافظت کنید، احساس رأفت و رحمت داشته باشید. مردم باید این معنا را لمس کنند که همان نیروی مقتدر و باصلابتی که در مقابل مخل امنیت، با کمال قدرت و صلابت می‌ایستد، وقتی با مردم و افراد مظلوم مواجه می‌شود، با رحمت و رأفت برخورد می‌کند» (پایگاه خبری مدیریت شهری کرج، ۱۳۹۲).

ج - دقت و مراقبت در انجام وظیفه قانونی

یکی از وظایف بسیار مهم نیروی انتظامی، برقراری نظم، اجرای قوانین و برخورد با قانون‌شکنان است. از این رو، کسی که می‌خواهد با قانون‌شکن برخورد کند، خود باید وظایف قانونی‌اش را به خوبی انجام دهد. مقام عظمای ولایت، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در مورد این ویژگی می‌فرماید: «این دقت و مراقبت، از یک سو موجب می‌شود هیچ‌یک

از وظایف قانونی شما لوث نشود ... و از سوی دیگر، موجب می‌شود هیچ‌گونه تخلف و تخطی‌ای انجام نگیرد» (همان).

د- درستکاری و امانت‌داری

با توجه به اهمیت برقراری نظم و امنیت داخلی و نقش نیروی انتظامی در این باره، لازم است همه ایرانیان به این نهاد، اعتماد و اطمینان خاطر داشته باشند. چنین امری، رفتار درست، منحرف نشدن در انجام وظیفه و امانت‌داری نیروی انتظامی را می‌طلبد. در سایه وجود چنین صفاتی در کارکنان آن، اعتماد عمومی و همکاری مردم با این نیرو گسترش خواهد یافت.

فرماندهی معظم کل قوا در مورد این ویژگی می‌فرماید: «امروز، مردم، شما را امین می‌شمارند. در دوران انقلاب، نیروهای انتظامی امین مردم‌اند. باید به وظیفه این امانت به‌طور کامل عمل کنید. آن کسانی که خدای ناکرده در این کسوت مقدس، برخلاف مقتضای امانت عمل می‌کنند، باید وجدانشان به شدت سرافکننده باشد» (همان).

ه- دفاع از ارزش‌های اسلامی

یکی از والاترین وظایف و ویژگی‌های نیروی انتظامی، پاسداری از ارزش‌های اسلامی است. نیروی انتظامی باید با کسانی که ارزش‌های اسلامی و دستاوردهای انقلاب را خدشه‌دار می‌سازند، برخورد و مقابله کند. مقام معظم رهبری در مورد این وظیفه مهم می‌فرماید: «بزرگ‌ترین وظیفه نیروی انتظامی، حفظ ارزش‌هاست. هرگاه مردم، یک نفر از شما را چه در پاسگاه‌های دورافتاده و در خیابان‌های مرکز کشور و چه در شهرها و روستاها و جاده‌ها مشاهده کنند، باید مظهری از تقوا و پرهیزکاری و معنویت و دوری از فساد و دشمنی یا هرگونه کجروی را در وجود شما ببینند. آن کسی که اهل فساد و بی‌تقوایی و رشوه‌دادن و رشوه‌گرفتن است، باید از شما بترسد و آن کسی که متقی است، باید با دیدن شما شاد و دل‌گرم و امیدوار بشود و احساس کند محیط جامعه، محیط خوبی است و می‌شود در آن تنفس و زندگی کرد.

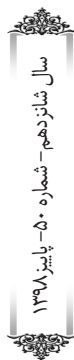
ایشان هم چنین در جای دیگری می‌فرماید: «اگر مجموعه‌ای با قدرت و عزت در میان مردم ظاهر شد، همه باید بدانند که این مجموعه، بنا دارد از ارزش‌های اسلامی دفاع کند. در درون نیروی انتظامی باید ارزش‌های اسلامی، معیار و میزان باشد» (پایگاه خبری مدیریت شهری کرج، ۱۳۹۲).

- نیروی انتظامی و تعامل با مردم

همبستگی، انسجام ملی و عمومی و نیز آرامش گسترده، حاصل وجود نظام عقیدتی مسلط در جامعه است. هر قدر نیروی انتظامی بتواند با این نظام، صادقانه مرتبط شود و با آن احساس همدلی کند و خود را متعلق به آن بداند، اعتماد عمومی را بیشتر به خود جلب خواهد کرد. نیروی انتظامی باید در این راستا، به وضعیتی خاص برسد؛ یعنی در عین حفظ استقلال، فاصله بسیار کمی با مردم داشته باشد. لازمه تحقق این امر مهم، آن است که دولت در تصحیح نگرش مردم نسبت به نیروی انتظامی تلاش کند تا زمینه همکاری مردم و پلیس فراهم آید. در حال حاضر با اقدامات صورت گرفته در ایجاد زمینه‌های مناسب در ابعاد فرهنگی و تبلیغی، میزان تعامل مردم و نیروی انتظامی، افزایش چشم‌گیری داشته و مهم‌ترین اثر آن، کاهش ارتکاب جرائم و متلاشی شدن گروه‌های کوچک و بزرگ بزهکاری در سطح جامعه بوده است (پایگاه خبری مدیریت شهری کرج، ۱۳۹۲).

- رابطه سبک زندگی اسلامی با عملکرد نیروی انتظامی

سبک زندگی به تمامی اصول و مبانی که متن و بطن حیات اجتماع و انسان را شکل می‌دهد، اطلاق می‌گردد که از ارزش دینی و عرفی جامعه نشأت می‌گیرد و سبک و سلوک زندگی حاکم بر جوامع، نمایانگر فرهنگ، جهان‌بینی و اعتقادات آن جامعه است که در شیوه وقوع حیات افراد جامعه تبلور می‌یابد. به همین جهت پیروی مردم یک جامعه از سبک و شیوه زندگی اصیل و بومی، لازمه پیشرفت اقتصادی و اجتماعی است و رواج ارزش‌های غربی و فرهنگ بیگانه در جامعه، مانعی برای رشد و توسعه و عاملی برای غفلت از هنجارهای اجتماعی و فرهنگ دینی و در نهایت عقب‌ماندگی اقتصادی و

اجتماعی است. با توجه به اینکه ارزش‌ها و فرهنگ غربی با هنجارها و اعتقادات اسلامی در تضاد است، بسط سبک زندگی غربی مانعی بزرگ در مسیر تحقق پیشرفت و توسعه جامعه اسلامی تلقی می‌شود.

از طرفی شیوه و سلوک زندگی اسلامی باید در بطن جامعه، درونی شود و اصول و احکام دینی زمانی می‌تواند به‌طور کامل در جامعه اجرا شود که سبک زندگی اسلامی در بین اعضای جامعه، گسترش یابد و اینجاست که عملکرد و حوزه عملیات نیروی انتظامی تقارب جدی با مقوله سبک زندگی پیدا می‌کند (همان).

- شاخص‌های پلیس اسلامی

۱) پناهگاه استوار مردم:

مقام معظم رهبری می‌فرماید: «پلیس جمهوری اسلامی یعنی دستگاه امین مردم. پلیس، آن‌کسی است که مردم در حوائج و حوادث روزمره‌شان، به او پناهنده می‌شوند و از او کمک می‌خواهند. سطح پلیس اسلامی کامل یعنی همان مأمین مردم».

۲) زینت نظام دینی:

رهبر معظم انقلاب می‌فرماید: «حکومت اسلامی که مظهر قدرت الهی و قدرت مردم در جامعه است، باید با اقتدار، این خواسته عمومی انسان‌ها (یعنی امنیت) را تأمین کند. چرا؟ چون آن‌هایی که امنیت مردم را مختل می‌کنند، آدم‌های ضعیفی نیستند؛ بلکه قداره‌بندها، اسلحه‌کش‌ها و تروریست‌هایند. در اینجا جای اقتدار پلیس است، برای ایجاد امنیت».

۳) عزت و شوکت دینی:

مقام عظمای ولایت می‌فرماید: «آحاد ملت برای اینکه بتوانند در زندگی خصوصی، کار صحیح خود را انجام دهند و حتی به عبادت خدا با دل آرام و خاطر جمع مشغول باشند، محتاج امنیت‌اند».

۴) برقراری امنیت:

مقام معظم رهبری می‌فرماید: «ناامنی فقط به این نیست که دزد به خانه‌ها یا مغازه‌ها

بیاید. این یک‌طور ناامنی مالی است؛ ما ناامنی ارضی و ناموسی هم داریم؛ جلوی آن را هم شما باید بگیرید. ناامنی اخلاقی هم داریم. امنیت یک مقولهٔ اساسی است. بخش مهمی از این وظیفه بر دوش نیروی انتظامی است».

۵) ساماندهی به امور مردم:

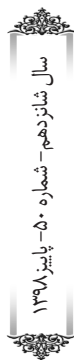
رهبر معظم انقلاب می‌فرماید: «در نظام اسلامی، امنیت، امنیت عموم مردم است. در هر فعالیتی که انسان بخواهد بکند محتاج امنیت است. اینجاست که اهمیت نیروی انتظامی معلوم می‌شود. امنیت که نبود، هیچ‌چیز نیست. کسی که متقی است، باید با دیدن شما، شاد و دلگرم و امیدوار شود و احساس کند که دنیا و محیط اجتماعی، محیط خوبی است و می‌توان در آن تنفس و زندگی کرد. این، آن نیروی انتظامی مطلوب اسلام و قرآن است (معاونت تربیت و آموزش ساعس ناجا، ۱۳۹۴: ۹۴).

- ایجاد دولت اسلامی

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (مدظله‌العالی) خودسازی مسئولان را شرط اصلی و اساسی برای شکل‌گیری دولت اسلامی دانسته و بخش عمدهٔ توجه خود را معطوف به رفتار و عملکرد دولتمردان و سایر کارگزاران نظام نموده و این موضوع را مقدمهٔ نهادسازی و ایجاد سازوکارهای لازم برای شکل گرفتن جامعهٔ اسلامی معرفی کرده‌اند؛ بنابراین ویژگی‌ها و شرایط خاصی را بر تعریف دولت اسلامی مترتب می‌دانند (هدایتی، ۱۳۹۴: ۶).

در یکی از این تعاریف در دیدار با مسئولان و کارگزاران نظام در تاریخ ۷۹/۹/۱۲، دولت اسلامی را این‌گونه توصیف کرده‌اند: «دولت به معنای عام، نه به معنای هیئت وزراء، یعنی قوای سه‌گانه، مسئولان کشور، رهبری و همه».

ایشان در دیدار با مسئولان نظام در تشریح وضعیت فعلی دولت اسلامی می‌فرمایند: «امروزه دولت ما یعنی مسئولان قوهٔ مجریه، قوهٔ قضاییه و قوهٔ مقننه که مجموع این‌ها دولت اسلامی است، سهم خوبی از حقایق اسلامی و ارزش‌های اسلامی دارد، اما کافی نیست، اولش خود من» (بیانات، ۸۳/۸/۶).

ایشان با اشاره به نقش مهم مسئولان در تحقق دولت اسلامی می‌فرمایند: «معنای شعار دولت اسلامی این است که ما می‌خواهیم اعمال فردی، رفتار با مردم، رفتار بین خودمان و رفتار با نظام‌های بین‌المللی و نظام سلطه امروز جهانی را به معیارها و ضوابط اسلامی نزدیک کنیم».

البته ایشان افزون بر تأکیدهای مکرر در مورد ضرورت خودسازی مسئولان برای ایجاد دولت اسلامی، به سایر ابعاد دولت‌سازی اسلامی یعنی اجزا و ارکان دولت و همچنین نظامات اداری نیز اشاره نموده و در دیدار دانشجویان کرمانشاه در تاریخ ۹۰/۷/۲۴، ضرورت نهادسازی و ایجاد سازوکار دولت‌سازی را این‌گونه بیان فرموده‌اند: «منظور از دولت اسلامی این است که بر اساس آنچه که در دوره تعیین نظام اسلامی به وجود آمد، یک قانون اساسی درست شد، نهادها و بنیان‌های اداره کشور و مدیریت کشور معین شد، این مجموعه نهادهای مدیریتی دولت اسلامی است، در اینجا منظور از دولت، فقط قوه مجریه نیست، یعنی مجموع دستگاه‌های مدیریتی کشور که اداره یک کشور را برعهده دارند، نظامات گوناگون اداره‌کننده کشور. دولت اسلامی یعنی سازوکارها و نهادسازی‌های لازم برای ایجاد آن جامعه اسلامی» (همان: ۸).

- کشور یا جامعه اسلامی

ایشان در سخنرانی‌هایشان، کشور و جامعه اسلامی را مترادف با یکدیگر معرفی کرده و در دیدار مسئولان و کارگزاران نظام در توصیف ویژگی‌های این دو واژه، فرموده‌اند: «اگر دولت به معنای واقعی کلمه اسلامی شد، آنگاه کشور به معنای واقعی کلمه اسلامی خواهد شد، عدالت مستقر خواهد شد، تبعیض از بین خواهد رفت، فقر به تدریج ریشه‌کن می‌شود، عزت حقیقی برای مردم به وجود می‌آید، جایگاهش در روابط بین‌الملل ارتقا پیدا می‌کند، این می‌شود کشور اسلامی» (بیانات، ۷۹/۹/۱۲).

ایشان در بیان مفهوم جامعه اسلامی می‌فرمایند: «جامعه اسلامی یعنی چه؟ یعنی جامعه‌ای که در آن آرمان‌های اسلامی، اهداف اسلامی، آرزوهای بزرگی که اسلام برای بشر ترسیم

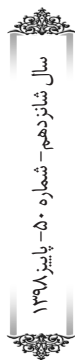
کرده است، تحقق پیدا کند، جامعه عادل برخوردار از عدالت، جامعه آزاد، جامعه‌ای که مردم در آن، در اداره کشور، در آینده خود، در پیشرفت خود دارای نقش‌اند، دارای تأثیرند، جامعه‌ای دارای عزت ملی و استغنا ملی، جامعه‌ای برخوردار از رفاه و مبرا از فقر و گرسنگی، جامعه‌ای دارای پیشرفت‌های همه‌جانبه، پیشرفت علمی، پیشرفت اقتصادی، پیشرفت سیاسی و بالاخره جامعه‌ای بدون سکون، بدون رکود، بدون توقف و در حال پیشروی دائم. این آن جامعه‌ای است که ما دنبالش هستیم، البته این جامعه تحقق پیدا نکرده، ولی ما دنبال این هستیم که این جامعه تحقق پیدا کند» (هدایتی، ۱۳۹۴: ۹).

نیروی انتظامی با چه کسانی ارتباط داشته باشد؟

امام علی (ع) می‌فرماید: با افرادی رفت‌وآمد کن که حسب بلند دارند. با افراد پست و دون رفت‌وآمد نکن. با افراد دارای حسب و نسب عالی ارتباط داشته باش، کسانی که از خانه‌های صالح و دارای سوابق خوب باشند. دوم اینکه رفعت داشته باشند؛ یعنی افرادی که در آن بیوت هستند، شخصیت خودشان هم بالا باشد و اهل شجاعت و بخشش و گذشت باشند (مؤیدی قمی، ۱۳۹۲: ۱۱۰).

ویژگی‌های اخلاقی پلیس اسلامی از دیدگاه مقام معظم رهبری

- ۱) دیانت و دین‌داری؛
  - ۲) خدمت‌گزاری؛
  - ۳) اجراکننده حق؛
  - ۴) ضرورت حق‌طلبی و توجه به دستورات خداوند متعال در ناچا؛
  - ۵) اهل ادب، بیان و تفاهم بودن؛
  - ۶) حفظ حیثیت و آبروی افراد؛
  - ۷) برخورد با انحرافات و مفاسد در داخل نیرو؛
  - ۸) برخورداری از صحت عمل (میرزا بابایی و کشوردوست، ۱۳۸۷: ۴۹).
- ویژگی‌ها و شاخصه‌های ماهوی و ساختاری دولت اسلامی

مقتدای مسلمین جهان، دستیابی به ویژگی‌های دولت اسلامی را مستلزم رفتار عملی دستگاه حاکمه و مسئولان کشور در این جهت دانسته و معتقد است که تا به حال تلاش‌های فراوانی در این زمینه صورت گرفته، اما این اقدام‌ها ناکافی هستند: «معنای شعار دولت اسلامی این است که ما می‌خواهیم اعمال فردی، رفتار با مردم، رفتار بین خودمان، رفتار با نظام‌های بین‌المللی و نظام سلطه امروز جهانی را به معیارها و ضوابط اسلامی نزدیک‌تر کنیم (هدایتی، ۱۳۹۴: ۱۶).

چگونگی مشارکت و ایفای نقش ناجا در دولت‌سازی اسلامی

از دید رهبر معظم انقلاب نقش ناجا از دو زاویه درونی و بیرونی مورد توجه است:

۱) نقش درون‌سازمانی:

ایشان می‌فرمایند: «عزیزان من! هرچه می‌توانید، در سالم‌سازی فضای درون نیروی انتظامی تأکید کنید. هرچه می‌توانید خود شما تحلفات داخلی نیروی انتظامی را بزرگ بشمارید».

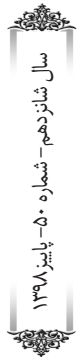
«هرچه از لحاظ اقتدار و سرپنجه قدرتمندی که بتواند عناصر مخمل امنیت را در کشور تعقیب کند، و نیز از لحاظ اخلاق و شرافت و نجابت و امانت و پاک‌دامنی، بر کیفیت خودتان بیفزایید، زیادی نشده است».

۲) نقش برون‌سازمانی:

فرمانده معظم کل قوا می‌فرمایند: «اهتمام به مسئله عدالت اجتماعی در کشور، نباید یک‌لحظه کاستی بگیرد. البته این قضیه، قضیه شعاری نیست، با گفتن هم، مسئله تمام نمی‌شود؛ همه دستگاه‌ها باید تلاش کنند. چه دستگاه قضایی، چه دستگاه قانون‌گذاری و چه دستگاه انتظامی و ... با کسانی که با ثروت‌های عمومی بازی می‌کنند و برای دست انداختن به درآمدهای ناپاک و نامشروع، حدی قائل نیستند باید برخورد کرد» (هدایتی، ۱۳۹۴: ۳۶).

۵- جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

مهم‌ترین و باارزش‌ترین کارکرد اجتماعی ناجا که تمام اقشار جامعه از این سازمان بزرگ انتظار دارند و همچنین رهبر معظم در سخنرانی‌های گوناگون، چه در جمع نیروها و چه در بین مردم به آن تأکید فراوان داشته‌اند، بحث امنیت بوده است. در حقیقت بدون امنیت هیچ کاری انجام نخواهد شد. حتی از یک مکان به مکان دیگر هم جابه‌جایی صورت نخواهد گرفت و حال چه برسد به تشکیل دولت اسلامی. برای تحقق دولت اسلامی در مرحله نخست بحث امنیت در داخل کشور مطرح است و این وظیفه بزرگ و خطیر بر دوش نیروی انتظامی کشور است. این وظیفه مهم و یک مسئولیت بزرگ است. بنابراین برای تحقق دولت اسلامی در اولین گام نیروی انتظامی با کارکرد اجتماعی خود به وسیله سرمایه‌های انسانی و اجتماعی و رفتار پلیسی، سنگ بنای این دولت را محکم قرار می‌دهد؛ اما نیروهای پلیس کشور، به‌عنوان افراد عمل‌کننده و به‌عنوان سرمایه‌های انسانی با رفتارهای اسلامی - پلیسی خود، سرمایه‌های اجتماعی ناجا را توسعه می‌دهند، و این نیروها با استفاده از دیدگاه‌ها و تفکرات مقام معظم رهبری، کارکردهای اجتماعی ناجا را برای تحقق دولت اسلامی بهتر از سایر نیروهای پلیس کشورهای دیگر تحقق می‌بخشند. درحقیقت تفاوت مهمی بین کارکردهای اجتماعی پلیس ایران با سایر کشورها وجود دارد. در یک امت اسلامی به علت گوش‌به‌فرمان بودن نیروها به ولی امر مسلمین و جان‌فشانی در راه دستورات و اوامر ایشان، این نیروها دچار مشکلات پلیس سایر کشورها مانند بوچی، بی‌هدفی و گمراهی نمی‌شوند؛ زیرا پلیس امت اسلامی قسم خورده‌اند که گوش‌به‌فرمان رهبر خود باشند و از دستورات و اوامر ایشان اطاعت کنند و کارکردهای اجتماعی خود را با تفکرات رهبر جامعه سازماندهی نمایند و در نتیجه سرمایه‌های انسانی و اجتماعی و رفتارهای پلیسی کشور با تفکرات رهبر انقلاب توسعه می‌یابد. در یک امت اسلامی اگر مردم و نیروهای آن، به اهداف ازپیش تعیین شده دست پیدا کنند، رهبر آن جامعه می‌تواند با جابه‌جایی اهداف و همچنین تعیین اهداف جدید،

مردم و نیروهای آن کشور را به مسیر جدیدی هدایت نماید و بدین ترتیب نیروها و دولتمردان انگیزه خود را برای ادامه خدمت از دست نخواهند داد و از حالت پوچی و گمراهی نجات پیدا خواهند کرد. در نتیجه تمام کارکردهای اجتماعی پلیس با دیدگاه‌های رهبر معظم انقلاب همسو خواهد شد. مباحث امنیت، اقتدار، عزت، زینت، استواری، پناهگاه مردم بودن، امین بودن و درستکاری، تعامل با مردم، مهربانی، حفظ ارزش‌ها و ... از کارکردهای نیروی انتظامی است که با تفکرات مقام معظم رهبری هر روز بالنده‌تر خواهد شد.

امروزه اهمیت کارکرد اجتماعی پلیس، آن‌چنان ظریف و دقیق است که در اغلب کشورهای توسعه‌یافته برای مأموریت‌های پلیسی و مأموران فداکار آن، نظام‌نامه اخلاقی تدوین شده است که البته زمینه این پدیده را در سرزمین‌های اسلامی و به‌ویژه سرزمین ما ایران نیز می‌توان دید که با الهام از دیدگاه مقام معظم رهبری ریشه‌ای عمیق در فرهنگ و ادبیات اجتماعی و سیاسی ما دارد.

۶- پیشنهادها

۱- با توجه به اینکه ولایت‌فقیه از ارکان اساسی نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران است باید کلیه کارکنان ناجا و خانواده‌های آن‌ها با موضوع ولایت‌فقیه به‌صورت اساسی، ریشه‌ای و استدلالی کاملاً آشنا شوند.

۲- ارتقای کیفیت و توجه به معنویت در ابعاد گوناگون و ایجاد تحول معنوی، معرفتی و باورمندسازی در جهات مختلف اخلاقی، دینی و اعتقادی و نیز ساختار، سازمان و روش در درون سازمان، لازم است.

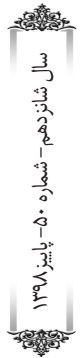
۳- تقویت اصل قانونمند بودن، قانون‌مدار بودن و توجه به اخلاق و شرافت و نجابت و امانت و پاک‌دامنی و اجرای دقیق و کامل مأموریت و وظایف بر اساس شرع و قانون مصوب، لازم است.

۴- گسترش و توسعه همه‌جانبه و فراگیر اصل امر به معروف و نهی از منکر، به‌عنوان

یک نقش و وظیفه عمومی و شاه‌کلیدی راهبردی در جهت سرعت بخشیدن به ایجاد دولت اسلامی و جلوگیری از انحراف در این مسیر، ضرورت دارد.

۵- با عنایت به اینکه یکی از وظایف مهم نیروی انتظامی، اطاعت از ولایت فقیه و پاسداری از ارزش‌های دینی و حفظ نظم و امنیت در سایه اطاعت از فرامین مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا (مدظله‌العالی) است، برنامه آموزشی تحت عنوان «ولایت فقیه و الزامات آن برای ناجا» یا «ولایت فقیه و الزامات نظم و امنیت» از سوی ناجا برگزار شود تا با این کار مراتب تعهد و اطاعت‌پذیری کارکنان ناجا از مقام عظمای ولایت، تبلیغ و تبیین گردد و دشمنان را از نفوذ در ذهن و دل کارکنان ناجا و خانواده‌های آنها ناامید سازد.

۶- مطالب مربوط به مبانی ولایت فقیه به صورت بروشور، کتابچه، کتاب و لوح‌های فشرده رایانه‌ای توسط معاونت ساعس ناجا تهیه شود و در اختیار کارکنان قرار گیرد.

منابع

- آزادواری، علی اکبر (۱۳۹۱). «رابطه میان سرمایه اجتماعی و نقش پلیس در پیشگیری از جرم». فصلنامه پیشگیری از جرم، شماره ۲۵.
- اعتصامی، منصور (۱۳۸۷). «مالکیت حاصل از تجارت در اسلام». رساله دکتری، دانشگاه امام صادق (ع).
- سازمان عقیدتی سیاسی ناجا- معاونت سیاسی (۱۳۹۳). انتظارات مقام معظم رهبری و حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) از نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران. تهران: مرکز چاپ و نشر ساعس ناجا.
- مؤیدی قمی، محمدرضا (۱۳۹۲). منشور حکومت اسلامی از دیدگاه امام علی (ع). قم.
- میرزابابایی، نیره و سمانه کشوردوست (۱۳۸۷). «بسترهای اخلاقی نیروی انتظامی». فصلنامه پژوهشی کاربردی در حوزه دین و سیاست، سال پنجم.
- هدایتی، احمدرضا (۱۳۹۴). «مؤلفه‌های دولت اسلامی در منظومه فکری مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) و نقش ناجا در این زمینه». فصلنامه مطالعات سیاسی، معاونت سیاسی سازمان عقیدتی سیاسی ناجا.
- یاوری، کاظم و رحمان سعادت (۱۳۸۱). «سرمایه انسانی و رشد اقتصادی در ایران (تحلیل علی)». فصلنامه پژوهش‌های اقتصادی دانشگاه تربیت مدرس.

- <http://www.kamnanews.ir/shownews.aspx?newsid>

- <http://vista.ir/content/>